

2008. május 9. 15.00 óra

Közmeghallgatás

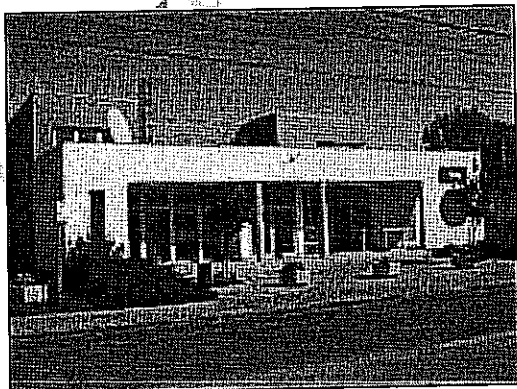
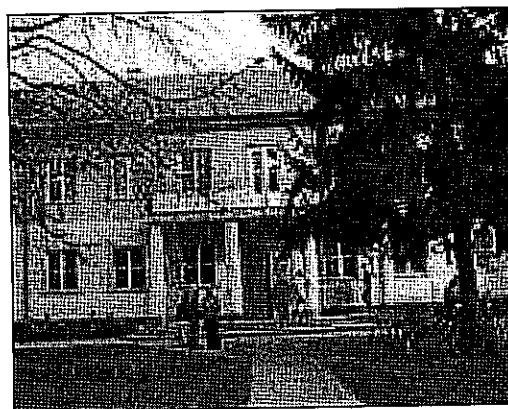
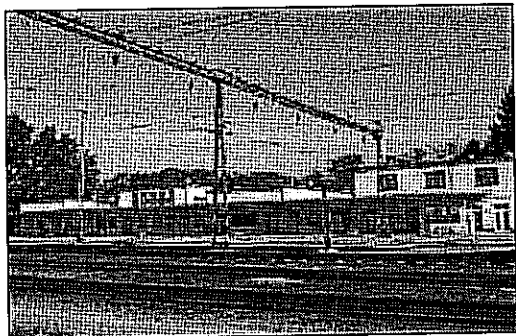
1. napirend

SÁRBOGÁRD VÁROS INTEGRÁLT VÁROSEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Konzultációs anyag

ÖSSZEFOGLALÓ

2008. május

TARTALOMJEGYZÉK

1	BEVEZETÉS.....	1
2	SÁRBOGÁRD VÁROS SWOT ANALÍZISE.....	2
2.1	A FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁT MEGHATÁROZÓ HELYZETEK	6
3	STRATÉGIAI FEJEZET	9
3.1	A STRATÉGIA ALAPESZMÉJE:	9
3.2	A VÁROS HOSSZÚ TÁVÚ JÖVŐKÉPE	11
3.3	A JÖVŐKÉPET MEGHATÁROZÓ FEJLESZTÉSI IRÁNYOK KIJELÖLÉSE.....	15
3.4	A 2007-2013 SORÁN FEJLESZTENI KÍVÁNT AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE	27

Mellékletek:

Konzeleációs anyag, összeeoglaló

1 BEVEZETÉS

A városok a fejlesztési elképzelések megalapozásául integrált városfejlesztési stratégiát készítenek. Az integrált városfejlesztési stratégia – melyet a városi testület hagy jóvá - a város egész területét érintően városrészenként elemzi a városrészek erősségeit és gyengeségeit, valamint vázlatosan ismerteti a városrészek fejlesztési céljait, amelyből összeáll a hosszú távon elérni kívánt egészséges városszerkezet. Ez biztosítja a stratégiai gondolkodást és a fejlesztési célok szinergiáját, a fejlesztési elképzelések tervezhetőségét.

A városfejlesztési stratégia másik sarkalatos pontja a partnerségi alapú tervezés és megvalósítás. A város fejlesztése összetett érdekek mentén zajlik, melynek többek között meghatározó szereplője az önkormányzat, a lakosság, gazdasági szereplők, stb. A partnerségi alapú tervezés biztosítja, hogy a stratégiában megfogalmazott célok az érintett csoportok érdekeit figyelembe vegyék, és a fejlesztés végrehajtása során támogatásukat maguk mögött tudják. Ez egyúttal elősegíti a különböző források feltárását és ideális kombinációjának kialakítását is.

Az integrált városfejlesztési stratégia során a már létező fejlesztési elképzelések illesztése megtörténik, és a jelenleg több esetben elaprózott projekt elképzelések helyett nagyobb akcióterület kijelölésével integrált, több fejlesztési elképzelést tartalmazó projekt javaslatok születhetnek meg. A város az integrált városfejlesztési stratégiában jelzi, hogy melyik lenne az a városrész, amelyet fejlesztési akcióterületként megjelöl.

Az integrált városfejlesztési stratégia mellett a Regionális Akciótervi nevesítés érdekében kötelezően benyújtandó dokumentum az előzetes akcióterületi terv, amely tartalmazza a város fejlesztési javaslatát, indokolja annak szükségességét, és bemutatja, hogy a kitűzött célt milyen tevékenységek révén, milyen partnerekkel, milyen költségvetéssel kívánja a város megvalósítani.

Az integrált városfejlesztési stratégia, valamint az előzetes akcióterületi terv módszertanát és értékelési szempontrendszerét az ÖTM által kiadott Városrehabilitációs Kézikönyv tartalmazza.

Az Irányító Hatóság az integrált városfejlesztési stratégia szakmai kontrollját, értékelését végzi el, illetve módszertant biztosít ennek elkészítéséhez. Amennyiben a stratégia nem megfelelő, akkor azt visszaadja a városnak átdolgozásra, kiegészítésre. Abban az esetben, ha az integrált városfejlesztési stratégia minden szakmai elvárásnak megfelel, értékelésre kerül az előzetes akcióterületi terv is. Amennyiben - az RFT véleményét figyelembe véve - az Irányító Hatóság szakmai értékelésen támogatásra jogosultnak tartja a projektet, és azt a Kormány döntésével megerősíti, a projekt kiemelt projekt státuszt kap és a Regionális Akciótervben nevesítésre kerül.

Az integrált városfejlesztési stratégia elkészítését és értékelését követően kell a projekt gazdának a projektet az előzetes akcióterületi tervnél részletesebben kidolgoznia, és ehhez végleges akcióterületi tervet készítenie, várhatóan 2008. évben lezárulhat ezen folyamat.

Az IVS egy a ÖTM által kiadott Városrehabilitációs Kézikönyv által tartalmilag meghatározott helyzetértékelési, valamint stratégiai részből áll. Jelen összefoglalóban a több mint 100 oldalas helyzetértékelési részt átugorva ennek mintegy lényegét tartalmazó SWOT analízist, stratégiai helyzetek pozícionálását, valamint a város stratégiáját, illetve indikatív akcióterületeit mutatjuk be.

2 SÁRBOGÁRD VÁROS SWOT ANALÍZISE

A térség helyzetelemzéséből származó információk stratégia szemléletű, rendszerezett összegzését tartalmazza a SWOT analízis.

Erősségek	Gyengeségek
<i>Fekvés, elérhetőség</i>	
Jó vasúti elérhetőség Meghatározó kistérségi szerepkör: vállalkozások, intézmények, szolgáltatások és kereskedelem	A fejlett városi területektől való távolság, Fejér megye déli elmaradott területén való elhelyezkedés Elsőrendű főútvonal nem halad át a városon Ami áthalad az túlterhelt Vasúti felüljáró hiánya Elkerülő út hiánya
<i>Természeti, táj</i>	
Változatos táji és természeti értékek, természeti erőforrások a térségben	Belvizes terület Véderdők hiánya, alacsony erdősültség Nádor csatorna szennyezettsége
<i>Gazdaság</i>	
Jó minőségű termőtalajok, mezőgazdálkodási hagyományok, minőségi mezőgazdaság, speciális térségi termékek Ipari park cím megszerzésére lehetőség Turisztikai vonzerők a térségben (termálfürdő Vajtán, Mezőszilasán, kastélyok, kúriák, táji környezet) Evtizedes lótenyésztési, lóverseny hagyományok KITE Zrt. meglévő telep	Gyenge iparosodottság, szolgáltatások-helyi jelleggel Feldolgozóipar nincs Főként szántóföldi mezőgazdálkodás, biotermelés nem elterjedt Egyensúlytalan birtokszerkezet (kevés nagygazdaság nagy földterülettel, sok kistermelő kis földterülettel) Alacsony szervezettségű mezőgazdaság Alacsony vállalkozói sűrűség, (ipari) nagyvállalatok hiánya /nyomán gyenge helyi gazdaság/ Magas a kényszervállalkozások száma Tőkeszegény kisvállalkozások dominálnak, ezek száma csökken Turizmus alig van, tranzitturizmus jellemző (kevés szálláshely, kevés

Erősségek	Gyengeségek
	férőhely, kevés vendég), induló ágazat Nincsenek turisztikai termékcsoportok, nincsen kidolgozott idegenforgalmi fejlesztési és marketing stratégia, információs rendszer Országos átlagnál alacsonyabb jövedelmek
<i>Intézmények, humán ellátási szolgáltatások</i>	
Alapvető oktatási, egészségügyi, szociális és kulturális intézmények jelenléte, középiskola, zeneiskola, szakképzés Viszonylag jó tömegközlekedés É-D irányába, helyi autóbusz közlekedés Korszerű sportpályák, műfüves pálya	Nincs felsőoktatás, kutatás; nincs kórház, nincs múzeum, kiállítóhely, csak helyi jellegű kulturális élet Kapacitáshiány a bölesödében, túlhasználtság K-Ny-irányú tömegközlekedés nem megfelelő Szociális otthonokban ellátottak száma nő /fokozódó szociális teher A tornatermek hivatalos mérkőzések lebonyolítására alkalmatlanok
<i>Humán erőforrás</i>	
Konzultációs anyag	Negatív demográfiai folyamatok: csökkenő népesség, elvándorlás (nagy mértékű képzettebb rétegeknél), előregedés /nyomán erősödő inaktivitás és szociális nyomás Képzett rétegek kisebb, képzetlenebbek nagyobb aránya /így nem lesz tudásalapú társadalom/ Nagy munkanélküliség (országos átlagot meghaladó munkanélküliségi ráta), nagyon sok ember tartósan van munka nélkül Emberek motiváltsága hiányzik a változtatásra, pl. a turizmus fejlesztéséhez Környezeti szemlélet hiánya, a környezeti állapot iránti igénytelenség Nyelvtudás hiánya
	Belső és térségi szintű együttműködés erőtlen, hiányzik, érdeellentétek
<i>Infrastruktúra</i>	
Ivóvízvezeték hálózat kiépítettségének aránya jó, a város a külső városrészek kivételével csatornázott	Belvíz és csapadékvíz elvezetés megoldatlansága Körvezetékes rendszer hiánya EU határértékeket bizonyos összetevőkben meghaladó ivóvíz

Erősségek	Gyengeségek
Alapvető kommunális infrastruktúra biztosított Kábeltvévé és informatika jórészt kiépített	(megfelelő kezelés hiánya) Hiányos az idegenforgalmi alapinfrastruktúra: parkolók, járdák, kerékpárutak, falusi szálláshelyek, higiénés létesítmények Külső részeken korlátozott az infomratikai hozzáférhetőség Nincs kerékpárút Kiépítetlen és nem karbantartott külterületi utak Beszántott külterületi utak
<i>Kulturális örökség</i>	
Épített örökségi értékek (kastélyok, kúriák), természetvédelmi területek, tájház Zsinagóga Bolondvár Nemzetközileg elismert vegyeskar Modern táncsoport Diákszínjátszás hagyományai a gimnáziumban Helyi amatőr képzőművészek	Csekély mértékben maradtak fenn a kézműves mesterségek, hagyományok Elhanyagolt állapotban (magántulajdon) lévő Bolondvár
<i>Városszerkezet, lakásállomány</i>	
Kisvárosias megjelenésű központi terület polgári épületekkel	Előregedő lakásállomány (sok öreg lakás) Közművesített építési telkek hiánya Lakások több mint fele csak komfortos Tagolt településszerkezet, elkülönült településrészek
	Rossz állapotú főtér, kedvezőtlen városkép
	Párhuzamos utcák hiánya a 63-as alternatívájaként

Lehetőségek	Veszélyek
<i>Önkormányzati finanszírozás</i>	
Társulási formával Sárbogárd központi, városi funkciói erősödnek	Az önkormányzati finanszírozási problémák (növekvő forráshiány és eladósodottság) és a megszorító intézkedések miatt a helyi kulturális, közművelődési, oktatási, egészségügyi és szociális alapellátást az önkormányzat

	(ill. a megyei önkormányzat) egyre nehezebben képes biztosítani • A forráselosztás rendszere a fejlettebb és jobb anyagi kondícióban lévő pályázóknak, ezáltal térségeknek kedvez, így kevesebb fejlesztési forrás jut a városba és a térségbe, lemaradása ezáltal tovább nő • A finanszírozási rendszer kistérségi társulásba kényszeríti a települések intézményeit, integrációba a korábban önálló intézményeket, ami feszültséget okoz
Gazdaság	
• Biotermékek, egészséges élelmiszerek felé nagyobb figyelem fordul, ami a helyi értékesítés számára kedvező lehet • Az agrár- és agrár-környezetvédelmi támogatások biztosítják a kistermelők gazdaságos termelését, megélhetését, illetve a táj kultúrállapotban tartását • Az M8 autópálya megépítése (csak 2013 után lehetőség), a Börgöndi repülőtér javítja a térség elérhetőségét, a város tőkevonzó képessége nő • A turisztikai szektor felfutásával a város és a térség is növelni tudja turisztikai szerepét	• A jelenlegi gazdasági recesszió visszafogja a gazdaságot, a mikro- és kisvállalkozások egyre nehezebb körülmények között tudnak fennmaradni, így nem bővül a foglalkoztatás • Befektetők elkerülik a várost és a térséget, így nagyobb gazdasági beruházások nem történnek, nem jön létre új munkahely • A mezőgazdasági szektor foglalkoztatási, vállalászási szerepe tovább csökken, a birtokkoncentráció és a termeléskoncentráció folytatódik, az import- és alacsony minőségű élelmiszerek nehezítik a helyi termékek eladását • A közszolgáltatások finanszírozási nehézségei miatt romlik a helyi egészségügyi, szociális ellátás, a térségi tömegközlekedés (vasút) színvonala
Társadalom	
• Az információs technológiák és információáramlás javulásával a városban élők viszonylagos periférikus helyzete csökken. • A távmunka lehetőségek révén a képzetesebb réteg is a városban maradhat.	• A társadalom szétszakadása folytatódik, a lakosság jelentős része reménytelenül leszakad, az inaktivitásból, leépülésből egyre nehezebb kimozdítani az embereket • A társadalmi szolidaritás, nemzeti és közösségi összetartozás tovább gyengül, a társadalom helyi atomizálódása folytatódik, a növekvő önzés és individualizmus miatt a helyi közösség erodálódik

2.1 A FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁT MEGHATÁROZÓ HELYZETEK

A SWOT analízis megállapításait tovább elemezve, az erősség-veszély, erősség-lehetőség, gyengeség-veszély, valamint a gyengeség-lehetőség párokat értelmezve értékelhetők olyan speciális stratégiai helyzetek, amelyek eltérő beavatkozást igényelnek.

Az erősség-veszély stratégiai helyzet diverzifikációt igényel, vagyis a térség belső erősségeit úgy kell használni, hogy a térségre a több lábón állás legyen jellemző, ezzel a változó és veszélyeztető külső tényezőkkel hatásra sem történik elbillenés.

Az erősség-lehetőség pár offenzív stratégiát igényel, vagyis a belső erősségek teljes kiaknázása felé nyitott helyzetet teremt.

A gyengeség-veszély stratégiai helyzet egyfajta deffenzív hozzáállást igényel, tehát a belső gyengeségeket tovább erősítő külső veszélyekkel szemben egy védekező stratégiát kell választani. A gyengeség-lehetőség pár alapvetően olyan változást igényelő stratégiát igényel, amelyben a belső gyengeség megváltoztatására külső lehetőség áll rendelkezésre.

Változás-orientált stratégiát támogató helyzetek (Gyengeség/Lehetőség)	Offenzív stratégiát támogató helyzetek (Erősség/Lehetőség)
Az M8 autópálya megépítése javíthatja a térség közötti elérhetőségét, növelve a város befektetés- és beruházásvonzó képességét. Ezáltal a város megyén belüli lemaradása és periférikus helyzete oldódna. Az alacsony erdőszűltséget oldhatja, hogy az agrártámogatások révén lehetőség van támogatott erdőtelepítésre. A hagyományos mezőgazdasági termelési szerkezetből való váltást, az ökológiai termelés felé elmozdulást jelentős agrártámogatások segítik, és a szemlélet is egyre inkább kedvez ennek. A turisztikai szektor felfutásával a város és a térség is növelni tudja turisztikai szerepét, nő a turizmus, kiépülhet, erősödhet a város turisztikai kínálata és infrastruktúrája. A kisvárosi jelleg, nyugodt lakókörnyezet a városba csábíthat az urbánus környezetből embereket, a város ezen értékei felértékelődhetnek Az információs technológiák és információáramlás lehetősége révén javulhat a fiatalok szemlélete,	Az M8 autópálya és a Börgöndi repülőtér megépül, ami a jó vasúti infrastruktúrával, az ipari parkra építve befektetéseket vonz a városba. A természeti, táji értékek felértékelődése a város megítélését, helyzetét erősíti, hiszen ilyen értékekkel rendelkezik. Ezek egyrészt az ökoturizmusban hasznosíthatók, de a helyiek életminőségének is fel nem ismert elemei. A helyi mezőgazdaság szerepének megőrzését segítheti, a kistermelők számára is megmaradást biztosíthat, ha az egészséges élelmiszerek, biotermékek előállításában a helyi termékeknek nagyobb szerep jut. A város és térsége rendelkezik minőségi helyi mezőgazdasági termékekkel, amelyek termelése a keresletnövekedéssel fokozódhat, a térség ismertségét is növelve A térség magas színvonalú lótenyésztési hagyománnyal bír, amely kurrens turisztikai termék, és a kereslet nő iránta. A térség turisztikai vonzerőjéhez kapcsolódva a város turisztikai szerepe megnő, néhány egyedi turisztikai termék,

Változás-orientált stratégiát támogató helyzetek (Gyengeség/Lehetőség)	Offenzív stratégiát támogató helyzetek (Erősség/Lehetőség)
bővíthetnek a munka-, szórakozási lehetőségek, emiatt többen maradnának a városban. • A távmunka lehetőségek révén a képzetesebb réteg is a városban maradhat. • Az uniós és a hazai támogatások segítségével a város infrastrukturális hiányosságai csökkenthetők, a szolgáltatások működőképessége megőrizhető, a gazdasági és közösségi szükségletek részben kezelhetők.	és egy jellegzetes turisztikai arculat kialakul. • A város és térség épített öröksége (kastélyok, kúriák) kurrens turisztikai termék. • A finanszírozás révén előtérbe kerülő többcélú kistérségi társulási forma Sárbogárd intézményeire nagyobb szerepet róhat, de központi, városi funkcióit erősíti a térségben.

Defenzív stratégiát támogató helyzetek (Gyengeség/Veszély)	Diverzifikált stratégiát támogató helyzetek (Erősség/Veszély)
• A nagytérségi közlekedési infrastruktúra fejlesztései elmaradnak, a vasúti közlekedés színvonala is romlik, ezáltal a város és térség elérhetősége nem javul, megyén belüli leszakadó helyzete megmarad, sőt tovább erősödik. • A birtokkoncentráció és termelés-koncentráció folytatódása révén a helyi termőföld művelése kikerül a helyi társadalom kezéből, és csak kevés vállalkozás kezében összpontosul. • A gazdasági recesszió elhúzódik, minek következtében sok mikro- és kisvállalkozás megszűnik, de legalábbis bővílni nem tud, ugyanakkor jelentős befektetés sem érkezik a városba, így a jövedelmi és munkaerőpiaci gondok nem oldódnak. • Az emberek motiválatlansága és gyenge anyagi ereje következtében számos pályázati lehetőséggel nem tudnak élni, a közösségi életben nem vesznek részt, ezáltal leszakadó helyzetük konzerválódik. • Az inaktív és szegény emberek, képzetlen rétegek véglegesen lecsúsznak, mert az országos szinten mérhető társadalmi szétszakadás nem áll meg. • A társadalmi szolidaritás, nemzeti és	• Az országos trendnek megfelelően a mezőgazdasági szektor visszaszorulása folytatódik, az ágazat egyre kevesebb emberrel tart el, ami által nő, de legalábbis nem csökken a munkanélküliség. • Az olcsó import- és alacsony minőségű élelmiszerek tovább gyengítik a helyi mezőgazdaságot, a helyi termelők egyre nehezebben bírják értékesíteni termékeiket. • Az önkormányzati és intézményi finanszírozási problémák, a szociális, egészségügyi, oktatási és kulturális ágazatot érintő forráskivonás miatt a jó intézményellátottság ellenére az intézmények (és az önkormányzat) a működőképesség szélére kerülnek, napi működési zavarai állandósulnak, ami gátja a fejlesztéseknek. • A növekvő szociális problémák és a családok szétesése miatt fokozódó teher nehezedik a meglévő szociális intézményekre és ellátórendszerre, ami egyre nehezebben tud a város biztosítani.

Defenzív stratégiát támogató helyzetek (Gyengeség/Veszély)	Diverzifikált stratégiát támogató helyzetek (Erősség/Veszély)
közösségi összetartozás gyengülése miatt a helyi társadalom sem képes megerősödni, a lakosok nem, vagy alig vállalnak részt a közös ügyekben. • A romló közszolgáltatások miatt az emberek egészségi állapota romlik, tudásuk, készségeik beszűkülnek. • Az alacsony (reálértékben adott esetben csökkenő) jövedelmek, nyugdíjak miatt az emberek jelentős része lakását, házát nem tudja korszerűsíteni, karbantartani, így a lakásállomány minősége nem javul.	

Ennek alapján a legfontosabb stratégiai területek a következők:

A térség stratégiai pozícionálása

ERŐSSÉGEK		L	
V E S Z É L Y E K <i>Diverzifikációt igénylő stratégiai helyzetek</i> ▪ Humán ellátó intézményrendszer fenntartása, akár társulási keretben, integrált formában. ▪ A mezőgazdasági termékek helyi értékesítési lehetőségeinek megteremtése, helyi piacok és a lakosság szemléletformálása révén.	<i>Offenzív stratégiát igénylő helyzetek</i> ▪ Marketinggel a város- és térségimázs javítása. Ezáltal befektetés vonzás, turisztikai szerepkör erősítése. ▪ Épített örökségben, táji környezetben, termálfürdőben, lótenyésztésben rejlő turisztikai lehetőségek kihasználása. Ehhez az épített örökség és a természeti környezet védelme, állapotjavítása.	E H E T Ő S É G E K	
<i>Defenzív stratégiát igénylő helyzetek</i> ▪ A helyi mikro, kis- és közép vállalkozások támogatása a helyi adókedvezményeken, szolgáltatás megrendeléseken keresztül. ▪ Lakossági lakásfelújítás támogatása, városrehabilitáció. ▪ Helyi közösség erősítése rendezvényekkel, stb., szemléletformálás, egyéni felelősségvállalás erősítése. ▪ Humán szociális szolgáltatások fenntartása, biztosítása.	<i>Változást igénylő stratégiai helyzetek</i> ▪ Az agrártámogatások segítségével a mezőgazdaság fenntartása, megújítása, a biotermesztés irányába történő elmozdulás. ▪ Térségi integrációban turisztikai arculat- és termékkialakítás. ▪ Pályázati aktivitással forrásbevonás az infrastruktúra-fejlesztésbe, gazdaságba, humán ellátórendszerbe. ▪ Az informatikai és távmunka lehetőségek kihasználásával a képzett lakosok, fiatalok helyben tartása, fiatalok szemléletformálása. ▪ A város életminőségi előnyeinek hangsúlyozásával a vándorlási trend megfordítása. Városképmegújítása.		
GYENGESÉGEK			

3 STRATÉGIAI FEJEZET

Az IVS alapjait a településfejlesztési koncepció jelenti, melyet a Közgyűlés 2006-ban fogadott el, a településrendezési terv mellékleteként.

A jelenleg hatályos szabályozás (a Területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény, a területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló 18/1998. (VI. 25.) KTM rendelet; és a 184/1996. (XII.11.) Kormányrendelet a területfejlesztési koncepciók és programok, valamint a területrendezési tervek egyeztetésének és elfogadásának rendjéről) inkább keretjelleggel határozza meg a különféle tervdokumentumok rendszerét.

Az IVS új programdokumentum fajtát jelent, melyet nem jogszabályi kötelezettség, hanem a városok felé történő elvárás, igény a fejlesztéseik összehangolása végett.

Sárbogárd számára a településfejlesztési koncepció 2006. év óta határozza meg a keretfeltételeit – elvben – a potenciális fejlesztéseknek.

A 2007. évben a város gazdasági programot fogadott el, továbbá rendelkezik egy 2002-ben elfogadott környezetvédelmi programmal is.

Az IVS készítése kapcsán alátámasztást nyert, hogy a település fejlesztésével kapcsolatos stratégiák aktualizálása bizonyos időszakonként szükséges a város valamint a térségben tapasztalható változások (projektek megvalósulása) miatt.

Jelen IVS ugyan nem térhet el a már korábban elfogadott települési stratégiáktól, hiszen „kötött” módszertana van, de javaslatot tehet az egyes stratégiai elemek újragondolására.

3.1 A STRATÉGIA ALAPESZMÉJE:

Jelen időszakban egyre inkább érvényes, hogy egy település akkor tudja érdekeit hatékonyan érvényesíteni, ha feltárja saját adottságait, alapvető erőforrásait, lehetőségeit, belső igényeit és szakértőkkel való szoros együttműködési folyamatban, a térségi pozíciókat és szerepeket a települési adottságok és értékek szerint, de harmonikusan meghatározva maguk is végiggondolják a település fő fejlesztési irányait. A komparatív erősségek feltárásának nagy jelentősége van a források megszerzésének szempontjából is, hiszen ezek által lehet versenyelőnyhöz jutni.

Sárbogárd város fejlesztése szempontjából alapvető cél a jobb életminőség, a fenntartható fejlődés¹ biztosítása a környezeti értékek megtartása, szükség esetén helyreállítása mellett, valamint a település egészének egyensúlyra törekvő, harmonikus, városias fejlesztése.

¹ A fenntartható fejlődés az emberi élet színvonalának, olyan belső értékek is figyelembe vevő emelését jelenti, amely harmóniában van a környezeti és természeti folyamatokkal és megőrzi az ember által létrehozott értékeket is. Ez tekinthető a társadalom céljának, és ehhez a gazdaság eszközt, a természeti környezet társat jelent. A cél elérése csak átfogó, komplex eszközök alkalmazásával lehetséges.

A fentiek csak akkor teljesülhetnek, ha teret nyer a minőségorientált magatartás és az igényesség, a mennyiségi, rövid távú gondolkodás helyett a magas minőség jelenti a város fejlődésében a fő tényezőt.

A városban élők közvetlenül felelősek a város természeti erőforrásainak megőrzésében, a települési környezet javításában.

A stratégia legfontosabb célja, hogy jobb legyen a településen élni a kijelölt programok megvalósulása után.

A település egy prosperáló régióban és megyében helyezkedik el, de maga a kistérség komplex mutatóit tekintve kedvezőtlenebb helyzetben van, mint a Közép-Dunántúli régió és Fejér megye többi, fejlettebb térségei. Társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetűnek tekinthető. Sárbogárd a 311/2007. (XI. 17.) Kormány Rendelet 2. számú melléklete szerint a **kedvezményezett Sárbogárdi kistérségben található**, és ugyanezen jogszabály 1. melléklete szerint a kistérség a 174 kistérség közül fejlettség szempontjából a 95 helyen szerepel.

Sárbogárd térszerkezete meglehetősen sajátos: több, egymástól kisebb-nagyobb távolságban fekvő településből jött létre, ami változatos képet kölcsönöz. Ez a sokszínűség fontos tényező, azonban a **stratégia elsődleges célja, a település egészének, a különböző városrészekkel összhangban történő, kiegyensúlyozott fejlesztése.**

A város környezeti adottságai, a tervezett infrastrukturális fejlesztések kulcsszerepet játszanak a stratégia kialakításában.

A település egyik legnagyobb értéke a környezeti adottságaiban rejlik, amely nem kereskedelmi termék, hanem örökség az itt élő emberek számára, ezért a **környezeti értékek megőrzésére a fenntartható fejlődés egyik alappillére** lehet (a vizes élőhelyek Ramsari területként lettek kijelölve és a Nemzeti Ökológiai Hálózat magtarületei is). Az eddig megfogalmazott fejlesztési elképzelések is nagy hangsúlyt fektetnek a természeti környezet megóvására, gondozására.

A környezeti adottságok két irányban hatnak Sárbogárd fejlődésére: a **természeti értékek** megőrzése és turisztikai vonzerejének felelős kihasználása, valamint a **mezőgazdasági potenciál** környezetbarát kiaknázása.

A jövőben a város gazdasági vonzerejét, környezeti értékeit, élhetőségét összhangban kell kezelni, egyik tényezőt sem lehet a másik rovására túlzottan előtérbe helyezni. Éppen ezért **egy olyan fejlődési irány a cél, ahol a lehetőség szinten értelmezett gazdasági fejlődés nem hat hátrányosan a természeti és városi környezet minőségére, hanem segít a szinergikus hatások kiaknázásában.**

A stratégia alapját képező minőségi irányvonal elsősorban az életminőség javítását tűzi ki célul. Olyan programokat kell kidolgozni és megvalósítani, amelyek pozitívan hatnak a foglalkoztatásra, megakadályozzák a városból történő elvándorlást, javítanak az egészségügyi ellátás minőségén, a megélhetési gondokkal küszködők életkörülményein. Javítani kell ezen kívül a területminőségen – a települési környezet és a megközelítés minőségén – valamint a települési környezetminőségen.

3.2 A VÁROS HOSSZÚ TÁVÚ JÖVŐKÉPE

A város által elfogadott településfejlesztési koncepció hosszú távú jövőképet nem jelöl ki, ezért ez jelen munka során került kidolgozásra.

A stratégia a külső – főleg infrastrukturális – fejlesztések várható hatásait figyelembe véve előre gondolkodó szemléletmódban, a rendelkezésre álló információk alapján, a helyzetelemzésben felismert tényekre építve készült.

A stratégia legfőbb célja a városban élők életminőségének javítása. Ennek megvalósulását (életminőség javítása), illetve a célállapot elérését, az életminőséget befolyásoló értékek felhasználásával és kapcsolódásainak kihasználásával éri el.

Az elérendő célállapot bemutatása különböző dimenziókra bontva történik.

Ezek a dimenziók a következők:

- Gazdasági
- Társadalmi-szociális
- Környezeti – infrastrukturális

Az egyes dimenziók nem önmagukban szemlélendők és értékelendők, azok szerves kapcsolatban állnak egymással, az egyes dimenziókban bekövetkező változások hatást gyakorolnak a többi dimenzióra is.

Gazdasági dimenzió jövőképe

A **GAZDASÁG** tekintetében alapvető célja *a város, a vállalkozások és az egyének tartós, a fenntartható fejlődés irányába mutató versenyképességének erősítése*

Ennek a lakosság számára a következőket kell eredményeznie:

- **Több, jobb minőségű, egészségesebb és stabil munkalehetőség,**
- **Európai színvonalú és igazságos reáljövedelmek.**

A **stratégiát** a gazdasági dimenzióban **befolyásoló** meglévő **adottságok:**

- Hagyományosan agrárgazdasági jelleg (alapvetően szántóterületek és alacsony a gyümölcs és a kert részaránya)
- Jellemzően mikro kis- és középvállalkozások (mikro- vállalkozások: 95%, kisvállalkozások: 3, 6%, középvállalkozások: 0,4%, ami két vállalatot érint)
- Döntő többségben egyéni vállalkozások (676 működő vállalkozásból 508 egyéni vállalkozás)
- Mezőgazdaságban a szövetkezetek és gazdasági társaságok aránya alacsony
- Kihasztnalatlan gyep és legelő területek
- Barnamezős beruházások lehetősége (elhanyagolt gazdasági épületek, területek, mint lehetőség)
- A vállalkozások 71%-a kereskedelmi és szolgáltató szektorhoz tartozik, viszonylag kevés gazdasági szolgáltatás
- Alacsony szakképzettség, mely gátat szabhat a magas tudást igénylő gazdasági ágazatok meglepedésének

A város gazdaságfejlesztési programja szerint az elmúlt 4 éves időszakban jelentős mértékű beruházásokat, fejlesztéseket, felújításokat hajtottak végre. Ehhez a forrásokat nagyrészt pályázati úton tudták biztosítani, azonban ezen fejlesztések önértéke több száz millió forintot emésztett fel.

A város gazdasági szerkezetének sajátos problémája, hogy bár adottságainál fogva agrár-jellegű, a mezőgazdaság mégsem képes felszívni a rendelkezésre álló munkaerőt. A túlsúlyban lévő mikro-vállalkozások érzékenyen reagálnak a makrogazdaságban bekövetkező folyamatokra, változásokra. **A terület kevésbé iparosodott** (noha a lakosság nagyobb része sajátos módon az iparban foglalkoztatott, ám ennek oka a környékbeli nagyvárosokba való ingázásban keresendő), **amely azonban a tervezett infrastrukturális fejlesztésekkel** (M8 autópálya, 63-as főközlekedésű út várost elkerülő szakaszának megépítése, Börgöndi repülőtér) **a következő 10-20 évben nagy eséllyel változhat.** Ezzel a város olyan pozícióba kerül, amely kedvezhet a Sárbogárd Észak-keleti részén – és egyéb területeken, mint a Magyar Honvédség tulajdonában lévő volt katonai laktanya - **kijelölt gazdasági területeken történő ipari, logisztikai vállalatok megtelepedésének.** Ennek hatására a városban a **munkanélküliség valamint a jövedelmi viszonyok meghatározó módon javulhatnak,** amely a **szolgáltatói, kereskedelmi szektor erősödését eredményezhetik.**

A gazdaság fejlődését indukáló közlekedési fejlesztésekig azonban a városnak fel kell készülnie az olyan addicionális tényezők elősegítésére, mint:

- **megfelelően szakképzett munkaerő rendelkezésre állása** (a felnőtt oktatás fejlesztésével), a **lakosság motiválása** az aktívabb munkaerő-piaci részvételben (a munkaerőpiaci kereslet és kínálat összehangolása)
- **a szakképzett munkaerő elvándorlásának megakadályozása**
- **a vállalkozások betelepülésének elősegítése** önkormányzati kedvezmények biztosításával
- **a mezőgazdasági gyakorlat természetvédelmi érdekeket figyelembe vevő átalakítása** a vizes élőhelyek puffer területein
- **szociális ellátás fejlesztése**
- **a környezeti állapot megtartása,** a települési környezet fejlesztése

Célkitűzés I.: *A prognosztizálható változásokkal tervező gazdaságfejlesztés*

- A kis és középvállalkozói kör gazdasági stabilitásának elősegítése kedvezmények biztosításával
- A mikro- kis és középvállalatok mellé nagyvállalatok vonzása, amelyek kevésbé érzékenyek a makrogazdasági változásokra. Az önkormányzat feladata lehet a befektetéseket befolyásoló lehetséges kockázati tényezők felmérése és lehetőség szerinti csökkentése, mint a rendezett jogi háttér, a telkek funkciójának pontos meghatározása a fenntarthatóság elvére támaszkodva valamint a szakképzett munkaerő rendelkezésre állásának biztosítása a (felnőtt és gyermek) oktatási színvonal emelése révén.
- Mezőgazdasági vonatkozásban az alapanyag-termelés-feldolgozás-értékesítés kapcsolat kialakítása nagyobb helyi hozzáadott értéken realizálódik. Az alternatív mezőgazdasági formák és a hagyományos művelési módok diverzifikáló, a konvencionális művelésnél környezet kímélőbb működésének hatására a gazdaság stabilitása, adaptációs képessége javulhat. A város egy részének érzékeny természeti területté nyilvánítása után a támogatást élvező ökológiai gazdálkodásra való áttérés kettős hatással jár: egyrészt csekély környezetterhelésénél fogva megfelelő állapotban

tartja a környezetet, másrészt stabil piac megszerzésével az értékesítési biztonságot javítja. A mezőgazdasági adottság kihasználásának másiki iránya lehet az integrált mezőgazdasági tevékenység támogatása, amely illeszkedne mind a fenntarthatóság elvéhez, mind az aktív, egészséges pihenésre vágyók igényeinek kielégítéséhez.

Célkitűzés II.: *A turizmus értékmegőrzést szem előtt tartó fejlesztése*

- A turizmus fejlesztése és integrált mezőgazdaság támogatása: az elkövetkező időszak egyik húzóágazata lehet (a szükséges feltételrendszerek megteremtése mellett) az ökoturizmus. A turizmus gazdasági fejlesztésének kedvez a kis létszámmal működő gazdasági társaságok nagy aránya, ugyanis a falusi turizmus kiépítése jellegzetesen KKV-kra, családi vállalkozásokra támaszkodik.
- A város turizmusának bázisát fenntartható módon nem a turistaforgalom drasztikus megnövekedése, hanem a minőségi szolgáltatások magas hozzáadott értéke kell, hogy adja. A város természeti értékeinek turisztikai hasznosítása úgy kell, hogy megvalósuljon, hogy az nem veszélyezteti a természeti értékeket, sőt, a turizmusból származó bevételek biztosítják ezen értékek megőrzését és fennmaradását, látogatóbarát bemutatását. Ezáltal az idegenforgalmi beruházások olyan népszerűsítő hatásokkal járhatnak, amely a város gazdaságára áttételes, közvetett hatások révén élenkítő befolyást gyakorolhatnak (háttérgazdaság).

Társadalmi-szociális dimenzió jövőképe

A társadalmi-szociális dimenzió alapvető céljai:

- *A kedvezőtlen demográfiai folyamatok megállítása, javítása*
- *A foglalkoztatási viszonyok javítása*
- *A társadalmi összetartozás és a közösségek erősödése*

A stratégiát befolyásoló tényezők a következők:

- Kedvezőtlen demográfiai folyamatok: csökkenő és öregedő népesség, elvándorlás
- A képzettséget tekintve a legfontosabb tényező, hogy a lakosság közel fele nem rendelkezik semmiféle szakmai képesítéssel
- A munkanélküliek aránya magas, a munkanélküliek 86%-a fizikai foglalkoztatású, a munkanélküliek 58%-a tartós munkanélküliségben szenved, a munkanélküliség minden generációt érintő probléma
- A foglalkoztatási szerkezet (iparban foglalkoztatottak magas száma) ellentmond a város gazdasági jellegének
- A háztartások több mint egy-harmadában (40%) nincs foglalkoztatott

I. Célkitűzés: *A foglalkoztatottság javítása, munkanélküliség csökkentése, a szakképzett munkaerő elvándorlásának megakadályozása*

- A helyzetértékelésnek megfelelően a foglalkoztatási probléma megoldása igen szerves részét képezi a célkitűzéseknek. A **humán képességek** minőségi és mennyiségi **fejlesztése** elengedhetetlen feltétele a település kistérségen belül betöltött központi szerepének erősítésében, megtartásában. Ennek lehetőségei:
 - a szakképzés biztosítása, a kompetenciák kialakítása a gazdasági dimenzióval összhangban
 - átképzés a gazdasági kihívásoknak megfelelően
 - felnőttképzés

- esetleges önkormányzati szerepvállalás a pályázati források kiaknázásával
- életfogytig tartó tanulás szemléletének érvényesítése az egyéni kompetenciák fejlesztése érdekében
- Mivel a munkavállalók között **magas** a környező nagyvárosokban munkát vállalók aránya (**ingázók**), ezért a városban **javítani kell a lakosság helyi foglalkoztatásának arányát** helyi munkalehetőségek kialakításával.
- **Mérsékelni kell a társadalom perifériájára kerülők számát** (szegregátumok), a perifériára került rétegek társadalmi felzárkóztatásával, a fiatalok célirányos, gazdasági igényeknek megfelelő képzésével, a felnőtt továbbképzésekkel.

II. Célkitűzés.: *A társadalmi kohézió erősítése*

Ahhoz, hogy az emberek szeressenek a városban élni, nem elég csupán a munkalehetőségeket biztosító intézkedésekre és a települési környezet javítására koncentrálni. A közösségi identitástudat kialakításának, a közösségi élet fellendítésének is népszerűségmegtartó szerepe van.

A városfejlesztésben érdekeltnek fel kell ismerniük az együttműködés fontosságát, objektíven értékelní saját helyzetüket, és aktívan részt vesznek a fejlesztési elképzelések kialakításában.

Olyan minőségi társadalmi szerkezetváltozás szükséges, amelyben a nagy arányú elvándorlás ellentételezéseként a sárbogárdi fiatalok biztonságban érezhetik magukat az otthonteremtéshez szükséges feltételek kialakulását tekintve, továbbá fontos a felnőtt generáció munkaerőpiaci revitalizációja általi életminőség javulás elérése, az elégedettség és a biztonság jegyében.

A társadalmi kohézió erősítése a helyi identitástudat erősítését célzó intézkedésekkel lehetséges (lakossági fórumok, közmeghallgatás, klubok, kulturális rendezvények stb.)

A társadalmi kohézió erősítésének szintén fontos pontja lehet a városi légkör megteremtésére közösségi terek létrehozásával (városközpont közösségszervező légkörének megteremtése, alvárosközpontok fejlesztése, biztonságos közparkok, közterek kialakítása, játszóterek, szabadidős lehetőségek)

Környezeti és infrastrukturális dimenzió jövőképe:

Környezeti és infrastrukturális dimenzió céljai:

- *A térségben élők és a gazdaság számára a fizikai elérhetőség a fenntarthatóságot figyelembe vevő fejlesztése.*
- *A környezeti és emberi értékek fennmaradásával és a természeti erőforrásokkal takarékosan bánó fejlődés*

Ennek eredményeként:

- *biztonságos, tiszta és jó minőségű a környezet,*
- *a helyi sajátosságokat figyelembe vevő, emberhez méltó életkörülmények a városban és város környéki területeken egyaránt.*

Az élhető város egyik minőségi alappillére a természetes és épített környezet összhangjának megteremtése az emberi értékek figyelembe vételével.

A stratégiát meghatározó adottságok a következők:

- 63-as út (jó közúti megközelíthetőség, de rossz útminőség)
- Épülő M8-as autópálya
- Vasúti csomópont
- Leendő börgöndi repülőtér közelsége
- Zöldfelületek aránya
- Alacsony arányú játszó- és köztér a városszerkezeten belül
- Kedvező intézményi ellátottságok
- Sárvíz és térsége természetileg értékes terület
- Közműellátottság kiváló, ivóvíz a lakások 98%-ban van, szennyvízcsatornázás a lakások 65,8%-nál megoldott, és ez folyamatos fejlesztés alatt áll.

I. Célkítűzés: *Az infrastruktúra fejlesztése*

Az infrastruktúra fejlesztésével a lakosság életminősége, ezen keresztül a város népességmegtartó ereje javul, a belváros terhelése csökken, a közlekedési útvonalak fejlesztésével (M8, 63-as elkerülő út) és a már meglévő adottságok kihasználásával a város gazdasága komparatív előnyökre tesz szert, amely következtében a foglalkoztatási viszonyok javulnak.

A megépítendő kerékpárútvonal feltárja a természeti értékeket, ezzel a térség rekreációs használatát elősegíti. A kialakítandó kerékpár kölesönzök a karakteres turisztikai pontokon rendelkezésre állnak.

II. Célkítűzés: *Természetvédelem, a települési környezet védelme*

A települési zöldfelületek, valamint a városkörnyéki erdők mennyiségének növelésével, ökológiai folyosók kialakításával, rehabilitálásával, megtartásával, hatékony élőhely védelemmel az ökoszisztémák fennmaradnak, a szaporodási közösségek közötti kapcsolatok kialakításával a biodiverzitás növekszik. Az erdősültség megtartásával és növelésével szoros összefüggésben fejlődik a vadgazdálkodás, újabb területek kerülnek természetvédelmi oltalom alá. Térstruktúra kiegyensúlyozottá válik, a mezőgazdasági területeket fasorok, erdősávok szegélyezik, a védett természeti értékek körül pufferterületek helyezkednek el.

A város érvényesíti azon jogát, hogy csak környezeti értelemben lágy, a természetvédelmi értékeket tolerálható módon zavaró idegenforgalmat engedi működni. Ez egyik összetevője a természeti erőforrások ésszerű használatának.

A gazdaság fejlesztésével összhangban az ökoturizmus infrastruktúrájának felhasználóbarát, látogató központú, de a helyi értékek védelmére is figyelő kiépítése, amely egységes arculatot kölcsönöz a településnek.

3.3 A JÖVŐKÉPET MEGHATÁROZÓ FEJLESZTÉSI IRÁNYOK KIJELELÉSE

A környezet, a gazdaság és a társadalom egymással összefüggő komplex rendszert alkot. A rendszer elemeiben bekövetkező változás alapvetően befolyásolja és változásokat idéz elő a rendszer többi elemében. A természet nyújtotta erőforrásokat a gazdaság révén a társadalom

alakítja át és használja fel. A város környezeti adottságai és fejlesztési stratégiájának irányultsága miatt alapvető követelmény, hogy a környezetpolitika az egyes gazdasági ágak szabályozására (pl.: mezőgazdaság, ipar, közlekedés), is kiterjedjen, és érvényesüljenek a fenntartható, a környezetvédelmi, gazdasági és szociális érdekeket is figyelembe vevő fejlődés szempontjai. Vagyis minden fejlesztésnek, tevékenységnek a fenntarthatósági szemléletmód jelentse az alapját.

Társadalompolitikailag alapvető cél a társadalom környezettel kapcsolatos értékrendszerének pozitív befolyásolása (az oktatás, tudatformálás eszközeivel, a térségben lévő megbízható intelligenciaszintre alapozva), valamint a társadalmi részvétel erősítése a környezetvédelmi célok elérésében.

A megfogalmazott programok eredményessége azon múlik, hogy a városon belül milyen szintű lesz a – különböző közösségi és egyéni érdekek összehangolását és megvalósítását szolgáló – együttműködés, a város mekkora saját forrást lesz képes előteremteni, mennyi külső fejlesztési forrást sikerül bevonni, és főként, hogy a szereplők akarata mennyire erős a programok megvalósítását illetően. Eredményessége hosszú távon döntően attól is függ, hogy a szubszidiaritás elve mennyire érvényesül, mennyivel növekszik a város – mint kistérségi központ – feladat és hatásköre és a fejlesztésre fordítható saját forrása. Ennek függvényében mozgósíthatók a belső erőforrások és ezzel együtt növekedhet a belső kohézió is.

A fentebb említettek alapján a város stratégiájának **ALAPCÉLJA** - az eddigi tervekhez képest változatlanul - **a jobb életminőség és a térségi szinten értelmezhető fenntartható fejlődés biztosítása, a környezeti értékek megtartása, és szükség esetén helyreállítása mellett. A koncepció kulcsa az EGYENSÚLY elérése a különböző indíttatású célok és prioritások között.**

Mindezek figyelembe vételével a város jövőképét a következő főbb prioritásokkal kell biztosítani:

- I. Élhető város
- II. A helyi gazdaság élénkítése
- III. A város értékeinek védelme
- IV. Sárbogárd térségben betöltött szerepének növelése

A prioritásokhoz az alábbi tematikus célok és intézkedések tartoznak:

I. Az élhető város

I.1. Minőségi lakókörnyezet kialakítása

Sárbogárd városnak vonzó településsé kell válni nem csak a gazdasági szervezetek számára, hanem a letelepülni vágyó fiatalok számára is, biztosítva a városokra jellemző teljes intézményi ellátottság mellett a vonzó lakókörnyezetet. Ezek a minőségi fejlesztések a turizmus hátterének megteremtése mellett amiatt is elengedhetetlen, hogy a városról egy pozitív arculat formálódjon, s ezzel együtt erősödjön a településen lakók identitástudata.

A közműhálózatok fejlesztése a minőségi lakókörnyezet fejlesztése szempontjából kiemelt feladat. Sárbogárd központi részén (Alsótöbörzsök, Sárbogárd, Sárszentmiklós) elérhetővé kell tenni a teljes közművesítettséget minden ingatlan számára. A városkörnyéki területeken gondoskodni kell, hogy milyen közműpótlók, illetve alternatív megoldásokkal lehet a közmű-ellátottságot javítani.

A városképi megújításával a településképi megítélés javítása az elsődleges cél. A védelemben részesülő építmények helyreállítása, s az épület méltó hasznosítási feltételeinek megteremtésével az értékközpontú tervezés miatt kiemelt jelentőségű. A városkép megújítása fontos része a település kondicionáló hatásának fokozásának.

I.1.1 Sárbogárdi központ kialakítása, fejlesztése, funkcióbővítés, esztétikai megújítás
Sárbogárd városközponti, kistérség-központi helyzetének a megerősítése, a településrész elérhetőségének növelésével, az alap- és középfokú intézmények koncentrálásával, a színvonalas kereskedelmi és szolgáltató létesítmények megtartásával, fejlesztésével, művelődési központ kialakításával.

- Községi terek létesítése
- A városi és kistérségi lakosság értékeinek megőrzésére, hagyományainak ápolására, a helyi identitástudat erősítésére, oktatásra városi közterület, illetve zöldterület létesítése, és közösségi épület, művelődési-ház építése.
- Kereskedelmi és szolgáltató egységek koncentrálása, azok bővítése (funkcióbővítés)
- A kistérség számára vonzó kereskedelmi szolgáltató központ kialakítása.
- Esztétikai megújulás

I.1.2. Közműhálózat fejlesztése

- Szennyvíztisztítás kialakítása a városkörnyéki lakóterületeken is (Nagyhörscökpusztá, Sárhatvan, Örspusztá, Pusztáegres, Rétszilás, Kislók)
- A szennyvíz-tisztító telep bővítése a megnövekedő rácsatlakozások következtében
- Az ivóvíz szolgáltatás minőségének javítása (körvezetékes rendszer, Kislók bekapcsolása a vezetékes ivóvíz-hálózatba.
- Vezetékes gázhálózat kiépítése Nagyhörscökön és Sárhatvanban

I.1.3. Belvíz és csapadékvíz elvezetésének megoldása: Belvizes területek a töbörzsöki részen, valamint Sárbogárd K-DK-i részén jellemzőek, többek között azokon a részeken, ahol régebben természetes állóvíz volt, amit azonban a beépítések során feltöltöttek. 1999-es évben a belvíz ~500 házban okozott kisebb-nagyobb kárt. Sárbogárd belterületéről összegyűlt csapadékvizet a Keleti-csatorna, illetve Nyugaton a Tinódy árok vezeti a külterületre, ahol a befogadó a Nádor-csatorna szállítja tovább a megyén kívülre. A városban főként a K-Ny-i elvezető hiánya, valamint a csatornák karbantartás elmaradása miatti feltöltődése jelenti a problémát. A város elkészítette a felszíni vízvezetéssel foglalkozó terveit. Azonban látva az ágazati és regionális pályázati kiírásokat, csekély esélyt lát ennek megvalósulására.

I.1.4. Környezetvédelmi intézkedések

- Szelektív hulladékgyűjtés területi bővítése
- Zaj- és rezgésterhelés csökkentése főleg a vasút melletti területeken, valamint a 63-as út városon áthaladó szakaszán.
- Megújuló energiaforrások előállítása, használata, energiafelhasználás racionalizálása

A város számára hosszú távon célszerű egy energiaracionalizálási program megalkotása (és annak megvalósítása). Ez – a biztonságos energiaszolgáltatás mellett – magába foglalja majd a város energiaforrásait, a megújuló energiaforrások lehetőségeit (nap-, biogáz-, szélenergia), azok előnyeit és hátrányait, energia felhasználásának racionalizálását, a költségtakarékos és környezetkímélő energiatermelési eljárások alkalmazását (hulladékhasznosítás), támogatások és korlátozások rendszerét. A

fenntartható fejlődés követelményrendszere ugyanis megkívánja a természeti erőforrásokkal, így az energiaforrásokkal való takarékos gazdálkodást, a megújuló energiaforrások mind szélesebb körű felhasználását, az energia felhasználásának racionalizálását, hulladékokból történő energia-visszanyerést, költségtakarékos és környezetkímélő energiatermelési eljárások alkalmazását is. Az energiaraționalizálás gazdasági és környezeti előnyökkel jár, melynek megvalósításához az alternatív energiaforrások is hozzájárulnak. A város a mezőgazdasági alapanyagokban bővelkedik, biogáz erőmű kialakítása célszerű lehet.

I.1.5. Országos és helyi védelemben részesült épületek védelme

- Épületek állapotának megóvása
- Épületek méltó hasznosítási feltételeinek a megteremtése

I.1.6 Városkép megújítása

- Településképi arculatformáló tervek kidolgozása
- Tisztább település fejlesztése: köztisztaság hangsúlyozása az általános iskolai tananyagban (rajzversenyek rendezése, a szelektív hulladékgyűjtés jelentőségének ismertetése), szemétyűjtők kihelyezése a forgalmasabb területeken
- Közösségi helyek megújítása

Philia Egyesület: Közösségi házhoz jutás, amely alkalmas lenne programjaik megvalósítására, a beérkező nagy mennyiségű használt ruhák, eszközök tárolására, elosztására.

Sárbogárdi Református Egyházközség: 225 éves templom felújítása. 2005-2006-2007-2008-ban történt felújítás. De a falak vizesednek még mindig. Templombelső felújítása, mennyezet helyreállítása, párologtató vakolat, padok restaurálása, teljes festés, éjszakai kivilágítás. Gyülekezetház teljes külső és belső felújítása, kiállító helyiséggé alakítása. Új gyülekezeti ház építése a parókia épületével szerves egységben.

Római katolikus egyház: József Attila utcai 5002 m²-es telken lévő plébániatemplom, plébánia hivatal és melléképület felújítása, telek parkosítása.

- Városközpont főút (Ady Endre út) melletti épületek esztétikai megújítása: Intézményi épületek felújítása
- Fejér Megyei Rendőrkapitányság: Épület felújítása, közbiztonságot javító beruházások
- Megyeri Bíróság: A Hősök tere 17. sz. bírósági épület rekonstrukciót
- Városi zöldfelületek rendezése, azok megújulása, új területek kialakítása, kedvező esztétikai megjelenés biztosítása, fasorok telepítése, városi zöldfelületek összekapcsolása, a gazdasági területek és a lakott területek között zöldsáv telepítése

I.1.7. Településrészi alközpontok kialakítása (Sárszentmiklós, Alsótöbörzsök)

I.1.8. Városi menedzsment felállítása

- Városi fejlesztések bemutatása a helyi lakosok között
- Kistérségi és országos ismertség elérése
- Fejlesztések koordinálása, pénzügyi források megpályázása

I.2. Közlekedésfejlesztés

A közlekedés fejlesztése esetében ketté kell választani a Sárbogárd jövőjét hosszútávon meghatározó közlekedési fejlesztéseket és város jelenlegi közlekedési rendszeréből származó problémákat. Az M8 autópálya és a 63. sz. főút sárbogárdi elkerülő szakasz megvalósulását, mely a gazdasági szereplők megtelepedéséhez, így a város és a kistérség felemelkedéséhez járulhat hozzá. Jelenlegi legfőbb feladat a főút városon átmenő

forgalmának a csillapítása, illetve az átmenő forgalom gazdaságélénkítő hatásainak (kereskedelmi, szolgáltató gazdasági hiány) a kihasználása. Helyi közlekedésfejlesztési intézkedésekkel kell a városrészek elérhetőségének minőségét Sárbogárdon belül biztosítani.

I.2.1. M8 autópálya és 63. sz. főút Sárbogárdot elkerülő szakaszának megépítése hosszútávon

I.2.2. Városon áthaladó 63. sz. főút forgalmának lecsökkentése, átmenő forgalmára való rátelepülés

- Az átmenő forgalomra rászerveződő kereskedelmi és szolgáltató egységek
- Városon áthaladó 63. sz. főút forgalmának csillapítása, lelassítása forgalomelterelő járdaszigetekkel
- A központi területészen sebességkorlátozás, kiemelt gyalogátkelőhely

I.2.3. Városon belüli közlekedési problémák feloldása

- Nem portalanított utak szilárd burkolatúvá alakítása
- Városi utak minőségének a javítása
- Parkolóhelyek kialakítása a városközponti területen
- 63. sz. főúttal párhuzamosan tehermentesítő utak létesítése az elkerülő út megépítéséig
- Településen belüli kerékpárút kialakítása
- Forgalomtól elválasztott járda kiépítése
- Vasúti pályaudvar fejlesztése

I.2.4. Városkörnyéki települések elérhetőségének javítása

- Közutak minőségének (burkolatának) javítása
- Sárbogárd és a környező településrészek között összekötő kerékpárút létesítése

I.3. A jól ellátott város

Sárbogárd városi és a kistérségi ellátottságát növelni kell ahhoz, hogy vonzó településsé váljon, mely a helyben lakók számára élhető településsé teszi, s az idelátogatók, átutazók számára elegendő szolgáltatást biztosít

1.3.1 Szolgáltatások fejlesztése

- Egészségügy (járóbeteg szakellátást szolgáló Rendelőintézet teljes körű felújítása, jelen kor igényeinek megfelelő fejlesztése)
- Szociális ellátó rendszer: intézmények centralizálása, infrastrukturális háttér fejlesztése
- Kiskereskedelem
- Vendéglátás
- Strand
- A város sportlétesítmények
- Közbiztonság
- Közösségi területek, rekreációs területek
- Szélessávú internet a külső, városkörnyéki területeken is

I.3.2. Településrészi alközpontok kialakítása (Sárszentmiklós, Alsótöbörzsök)

A városrészekben az elérhetőség, az alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés megkönnyítése, illetve kiemelkedő feladat a helyi identitástudat erősítés jegyében közösségi terek kialakítása.

- Városkörnyéki településrészekben közösségi terek létesítése
- A helyi lakosság értékeinek megőrzésére, hagyományainak ápolására, a helyi identitástudat erősítésére, oktatásra városi közterület, illetve zöldterület létesítése, és/vagy közösségi épület építése.

- Kereskedelmi és szolgáltató egységek koncentrációja, azok bővítése (funkcióbővítés)
- Esztétikai megújulás

I.3.3. Oktatás

A gazdaság életképessége szempontjából elengedhetetlenül fontos a megfelelő szakértelemmel rendelkező munkaerő. Amennyiben egy üzleti vállalkozás működni és növekedni kíván, jól képzett emberekre van szüksége. Miközben a munkanélküliség igen jelentős társadalmi probléma, a szakképzett munkaerő hiánya károsan hat az üzleti életre. Egy gazdaság versenyképességének növelésére az egyik legfontosabb mód az emberi erőforrások fejlesztése. A gazdasági megújulás szempontjából fontos annak biztosítása, hogy a város folyamatosan képezze ki és át a meglévő munkaerőjét. A munkanélküliek segítése mellett ez a meglévő üzleti tevékenységek fennmaradásához is hozzájárulhat. Mivel a képzett munkaerőhöz való hozzájutás egy üzleti vállalkozás áttelepülési megfontolásai során döntő szerepet játszik, a város az új üzleti vállalkozások vonzása szempontjából akkor lesz jobb helyzetben, ha fejleszti és fenntartja a szakértelem színvonalát. Az elmúlt időszakban bekövetkezett társadalmi-gazdasági változások következtében megnövekedett az igény a magas fokú szakmai képzettséggel és megújulási képességgel rendelkezők iránt. Ezért az elkövetkező időkben egyre nagyobb hangsúlyt kell fektetni a magas fokú, a helyi gazdasági igényekhez igazodó iskolai képzésre (jól adaptálható ismeretek), továbbképzésre, felnőttképzésre. A rendelkezésre álló munkaerő milyensége, a munkakultúra hagyománya lehet az egyik legfontosabb oka annak, hogy egy vállalat- külföldi vagy hazai cég az ország mely területén indítja el tevékenységét. Az intézkedés keretében a következő pontok kapnak szerepet:

- Térségi felnőttoktatási központ kialakítása: A foglalkoztatás bővítéséhez szükséges az álláshely-teremtő és -kínáló munkáltatók igényeinek való megfelelés a versenyképesnek bizonyuló ágazatokban. Ehhez megfelelő felkészültségű munkaerő szükséges, melyet központ segíthet. A hosszú távon érvényesülő program első eleme a posztgraduális szakképzés - melyet az informatikai alapú távoktatás egészít ki.
- Helyi oktatóbázisok továbbképzése a korszerű ismeretek és szakmai szolgáltatások fejlesztése: Már rövidtávon szükséges elkészíteni az oktató-képző helyek kulcsemberei számára ilyen irányú hazai és európai tanulmányutak, tapasztalatcserék programját, amihez fel kell kutatni az Európai Unió és a hazai pályázati lehetőségeket.
- Középiskolai oktatás színvonalának javítása (az egész életen át történő tanulás" és "gyakorlati életre nevelés" elvének megfelelően új típusú posztgraduális képzési formák bevezetése és alkalmazása, a folyamatos minőségi fejlesztés, az eszköz- és épületállomány korszerűsítése.):
 - A Sárbogárdi Többcélú Kistérségi Társulás által is deklarált a Petőfi Sándor Gimnázium bővítése és felújítása
 - A Mészöly Géza Általános Iskola felújítása
 - A hagyományokkal rendelkező szakoktatás fejlesztése
- Környezetvédelmi és természetvédelmi oktatási tananyag hangsúlyozottabb megjelenése a közoktatásban
- Turizmus, vendéglátás oktatása

1.3.4. Lakossági tájékoztatás, helyi médiarendszer fejlesztése

A lakosság tájékoztatása a városban folyó fejlesztésekről, fejlesztési elképzelésekről, hírekről helyi elektronikus, illetve hagyományos médiarendszeren keresztül. A városban van helyi újság, illetve helyi televízió is működik, amely alkalmas csatorna az információtovábbításra. Az elektronikus médiarendszer fejlesztése hatékonyabb eszköz lehet az információ továbbítására a jövőben. Ahhoz, hogy a helyi lakosság is érvényesíthesse beleszólásai jogait a fejlesztési elképzelésekbe, tervekbe, megfelelően tájékoztatni kell a fejlesztési elképzelésekről, folyamatokról.

1.3.5. Civil szervezetek, kulturális közéleti, nemzetiségi, vallási stb. érdekképviselői társadalmi szervezetek tevékenységének növelése

A lokalitás fontosságának hangsúlyozása mellett a városi identitás tudatát is indokolt támogatni, hiszen a város egy közösségként fogható fel. Ez a középtávon realizálható és hosszú távon intézményesülő cél szervesen kapcsolódik az integrált fejlődés elősegítésének gondolatához.

II. A helyi gazdaság élénkítése

II.1. Az ipari ágazat fejlesztése

II.1.1 A helyi mikro-és középvállalkozások megerősödését szolgáló programok kidolgozása

A vállalkozói kör működését jellemzően a tőke- valamint a piaci információk, illetve a szakmai képzés és továbbképzés kialakult rendszerének hiánya jellemzi. Ezen vállalkozói kör gondjain elsősorban pénzügyi programok valamint ezekhez kapcsolódó oktatási, szakképzési programok kidolgozásával és elindításával lehet hatékonyan segíteni. A vállalkozói kört segítő pénzügyi programok a vállalkozások fejlődését gátló tőkehiány következményeit hivatottak enyhíteni, ezen vállalkozói kör speciális helyzetéhez igazodó módon. A kidolgozásra kerülő pénzügyi programok feltételezik az érintett vállalkozói kör bizonyos szinten történő együttes kezelését, valamint a kapcsolódó feltételek (pl.: garanciarendszerek) intézményes formában történő megteremtését. A pénzügyi programokhoz kapcsolódó oktatási és szakképzési programok célja a képzés és továbbképzés rendszerének kidolgozása annak érdekében, hogy az érintette piacképes, megújulni képes ismeretekkel legyenek képesek a gazdasági életben bekövetkező változásoknak megfelelni.

- Vállalkozói szolgáltató központ (open office) kialakítása
- A sárbogárdi valamint a környékbeli kezdő és induló vállalkozásoknak segítséget nyújtó inkubátorház létrehozása
- Pénzügyi programok kidolgozása.
- Oktatási és szakképzési programok kidolgozása és megvalósítása.

II.1.2. Nagyvállalatok vonzása

- Kijelölt ipari park fejlesztése (az infrastruktúra és a szolgáltatások fejlesztése, ipari park cím elnyerése)
- Logisztikai bázis kijelölése az M8-as út koncepciójához kapcsolódva
- Barnamezős beruházások (régi Videoton épülete, a Honvédség épülete)

II.2. A mezőgazdaság helyi értékeken alapuló fejlesztése

II.2.1 Versenyképes agrártermelést segítő intézményi háttér megteremtése

A kistérségi társulás háttér-intézményéhez kapcsolva, kistérségi agrár-információs hálózat kiépítése, információs, tanácsadó és marketing irodák kialakítása és működtetése. Az információs hálózatra kapcsolt iroda naprakész információszolgáltatást, piaci, jogi, szakmai pénzügyi, pályázati tanácsadást, kistérségi és üzleti marketing tevékenységet folytat, továbbá elősegíti a piacképes termelésszerkezet (vetőmag, szaporítóanyagok, magas genetikai értékű állatok, biotermékek, gyógynövények, zöldségfélék, fűszernövények, stb.) a piacképes termékek termelésének és a környezetkímélő mezőgazdasági termelési módok elterjesztését. Az iroda elláthatja a kistérségi rendezvényekkel és a falusi turizmussal kapcsolatos szervezési, foglalási és promóciós tevékenységet is. Olyan kiadványok terjesztését is elvégzi, amelyek más - a kistérség versenyképességét befolyásoló ismeretek elsajátítását elősegíti.)

II.2.2. Termékláncok fejlesztése, termelési és értékesítési hálózatok és az integráció kialakulásának támogatása

Az EU-ban versenyképes termelésszerkezet vertikális rendszerbe szervezésének; a termékpályás integrációs rendszerek kialakításának és folyamatos fejlesztésének, helyi feldolgozók létesítésének és az együttműködés minden ésszerű formájának támogatása, figyelembe véve a piac méreteit, határait és változásait. A mezőgazdasági termelők lehetőségeit növeli a mezőgazdasági termékek helyben történő feldolgozása és a szolgáltatások fejlesztése. Viszonylag gyors eredményhez vezet a meglévő termékláncok megerősítése, fejlesztése. A termelők ugyanis jelenleg kiszolgáltatottak a felvásárló piaccal szemben, mivel nincs eszközük az árak alakításához. A kérdés megoldására bevált módszer kínálkozik. A termékpályás szövetkezesek a piaccgazdaság, a modern európai agrártársadalom bevált érdekérvényesítési modellje. A kistermelők számára létkérdés a termékek rendszeres biztonságos értékesítése, szállítása, elszámolása és érdekeik érvényre juttatása. Kiszámíthatóvá teszi a termelők számára a partnereket a termékpályára áruforgalmi és feldolgozási szintjén, ugyanakkor részesülhetnek a vertikum más szakaszain képződő jövedelmekből is. Az EU-ban a gazdálkodók szövetkezéseire épül a vidékfejlesztő és népességmegtartó politika, csakúgy, mint az agrárrendtartási rendszer. A program megvalósítása mellett szól tehát gazdasági és társadalmi hasznossága, valamint az EU csatlakozásra való felkészülés is. A meglévő termékláncok megerősítése, újak létrehozása, új típusú szövetkezesek megalakítása, melyek részt vesznek termékpályák kialakításában. A mezőgazdasági termékek helyi feldolgozását eredményező vállalkozások és szolgáltatások fejlesztése.

- Környezetkímélő, korszerű területhasználat és technológiák elterjesztése, kiemelten a természetvédelmi területek környezetében
- Mintagazdaságok létrehozása a Kishantosi Vidékfejlesztési Központ koordinációjával
- Minőségi mezőgazdasági termékeket előállító kistermelők támogatása, érdekvédelmi szervezet létrehozása, kapcsolódási pontok keresése a turizmussal (helyi termékek értékesítése a szálláshelyeken, hotelekben)
- A mezőgazdasági termékek feldolgozottsági fokának javítása feldolgozó üzemek kialakításával.
- Helyi természeti adottságokhoz alkalmazkodó ökológiai gazdálkodás
 - Gazdasági szerkezetváltás (Nagyüzemi szántóból a munkaigényes kertészeti kultúrák és gyümölcsstermesztés irányába)

- o Egyedi „bogárdi”, „Sárvíz-menti” termék létrehozása (saját név és arculat a helyben előállított termékekre)

II.2.3 Környezeti tudatformálás az agrárgazdálkodásban

Tudatosítani a fenntartható mezőgazdaság elvét, és ezen elv gyakorlati érvényesítésének alkalmazott módjait, valamint azt, hogy ezen elvek betartása milyen előnyöket hordoz, és mellözése milyen károkkal jár. Az alternatív jövedelemszerzési lehetőségek felkutatása, a környezetkímélő, de egyben piacteremtő mezőgazdasági és élelmiszeripari eljárások, technológiák, bemutatása. A tájpotenciálnak leginkább megfelelő agrár-környezetvédelmet és tájfenntartást szolgáló termelési módszerek megismertetése. Az információszolgáltatás beillesztése a kialakítandó információs rendszerbe, kihasználva megyei és országos információs rendszerekhez való kapcsolódási lehetőségeket és a média által kínált lehetőségeket is

II.2.4 Alternatív jövedelemszerzést biztosító gazdasági tevékenységek fejlesztése

Célszerű a városban és térségében egy több lábbon álló, sokoldalú mezőgazdaság bevezetése és működtetése. A nem élelmiszer jellegű mezőgazdasági termékek előállítása (rostanyagok, nád, csomagolóanyagok, biomaszra hasznosítás), a mezőgazdasági tevékenységekhez kapcsolódó kiegészítő tevékenységek és szolgáltatások, (turizmus, falusi vendéglátás stb.) képesek olyan jövedelemforrásokat és foglalkoztatási lehetőségeket teremteni, amelyek révén biztosítható az életszínvonal emelkedése. A mezőgazdasági termelésen kívül más gazdasági tevékenységek megjelenése a jövedelemtermelő képesség növekedését fogja eredményezni. Az új gazdasági tevékenységek esélyt jelentenek a mezőgazdaságból csak jövedelem-kiegészítésben részesülők számára és ezáltal a helyben maradás alternatíváját nyújtják. Nemcsak a korábban kizárólag mezőgazdaságból származó alacsony és bizonytalan jövedelem egészül ki és stabilizálódik, hanem a foglalkoztatottság is, új munkahelyek létesülésével.

II.3. Az idegenforgalom fejlesztése

II.3.1. Turizmus fejlesztése a városhoz kapcsolódóan

- Évi visszatérő, rendszeres rendezvények
- Lefojtott termálkút hasznosítása, strand létesítése
- Sárbogárd városrészben található termálkút hasznosítása, szabadtéri strand létesítésével, ezzel hozzájárulva a kialakuló városi uszoda/strand igényeinek kielégítésére.
- A termálkúthoz kapcsolódóan fitness, wellness szolgáltatás fejlesztése
- A szálláshely mellett közvetlenül, a szállást igénybevevőket, a strand használatát megcélzó funkciókat kell telepíteni, melyek teljes körű szolgáltatást biztosítanak, versenyezve az országos kínálattal.
- Szálláshelyek
- Különböző színvonalú és típusú étkezési lehetőségek biztosítása
- Az egyes turisztikai attrakciókra szervezett szolgáltatások
- Külső kapcsolatok erősítése városi marketing-, összehangolt idegenforgalmi termékcsomag kialakítása (A város versenyképességének, imázsának a fokozására, amely összehangolt marketing tevékenységet fog át. A fejlesztési célokat együtt kezelve kell kijánlani, mégpedig célszerűen akkor, amikor "lesz mit felmutatni" az együttműködőnek: azaz a stratégiai program érvényesülésének kezdetén. A marketing egyre fontosabb a települések közötti versenyben. A megfigyelések szerint annak a

településnek van nagyobb esélye, amely összehangoltan, idegenforgalmi és gazdasági termékcsoportot ajánlanak ki. Jelenleg a turisztikai tevékenység összehangolatlan, és a létesítményi feltételek sem alakultak ki.)

II.3.1 Turizmus fejlesztése a Sárvíz mentén

- Természetjárás, -megfigyelés, természetismertetés (tematikus útvonalak létesítése, látogatóközpont kialakítása, erdei iskola)
 - Tematikus útvonalak létesítése: a természeti, kulturális értékek a hagyományos termelési ismeretek egy-egy jellegzetes csoportját keretbe foglaló turisztikai programok szervezése.
 - Látogatóközpont kialakítása: a védett és nem védett értékek, turisztikai vonzerők összekapcsolására, vízi tematikus út kialakítása
 - Évi visszatérő, rendszeres rendezvények: Évi 2-3 alkalommal és adott naphoz kötődően visszatérő rendezvények szervezése, melynek nem csak a Sárvíz mentén, de minden településrészen lehetne valamilyen speciális programrésze.
 - Horgász, vadász turizmus: A halastavak kijelölt részén horgászati lehetőséget kell biztosítani, a környezetében megfelelő háttér-infrastruktúra kiépítésével, folyamatos vízutánpótlás biztosításával. Térségi összefogás a vadászok és horgászok területre csábításában, együttműködés a vadásztársaságokkal, illetve a horgászklubokkal.
 - Kerékpáros turizmus: A térségi (a megyei szerkezeti terven szereplő, illetve az Eurovelo 6 /Duna-menti/) tervezett kerékpárút hálózathoz kapcsolódva (oldalirányú leágazással Dunaújváros irányából, illetve kapcsolódóan a Székesfehérvár – Sárkeresztúr – Dég – Simontornya tevezett nyomvonallal) ki kell jelölni egy helyi kerékpárút hálózatot (a Sárvíz gátrendszerén).
 - Lovasturizmus: Nagyharcsókpusztán megindult egy lovas központ kialakítása, aminek a fejlesztésével lovas táborok mellett lovastúrák induló vagy közbenőállomása lehet, továbbá új lovasközpontok létrehozásával.
 - Szálláshelyek: A különböző igény szintű turisták kiszolgálására különböző színvonalú és árfekvésű szállást kell biztosítani, és célszerű a szálláshely mellett közvetlenül, a szállást igénybevevőket megcélzó funkciókat telepíteni.
 - A városhoz kötődően minőségi turizmus
 - Pusztáegresen erdei iskola
 - Falusi szálláshelyek a városkörnyéki településeken
 - Kemping, sátorozó hely a Sárvíz mentén
 - Különböző színvonalú és típusú étkezési lehetőségek biztosítása: Az étkeztetés a szálláshelyhez kapcsolódóan, illetve az egyes nagyobb fogalmat lebonyolító turisztikai központ színhelyén.
 - Natúrpark szervezeti rendszer létrehozása: A natúrpark egy természeti és tájképi értékekben gazdag, nagy kiterjedésű kultúrtáj, amelynek hosszú távú fenntartását a természeti és az épített környezet összehangolt fejlesztése jelenti. A natúrparki működés tulajdonképpen egy értékvédő, értékteremtő, a természeti értékek fenntartásán alapuló, a helybéli önkormányzatok, civil szervezetek és a lakosság összefogásán, önszerveződésén alapuló területfejlesztési együttműködés, amely az ökoturizmus fejlesztésén, a helyi nevezetességek, népi kultúrák bemutatásán keresztül hozzájárul a természet és a táj értékeinek megőrzéséhez, a munkahelyteremtéshez és a helyi

lakosság életminőségének javításához. Magyarországon a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 2004. évi módosítását követően lehet hivatalos jogi kategóriaként említeni a natúrparkot.

- Az egyes turisztikai attrakciókra szervezett szolgáltatások: A turisztikai attrakciókhoz kötődően szervezett vezetések, kirándulások, interaktív foglalkozások formájában történik a különböző korosztályok számára, az év több időszakában.
- Marketing (kistérségi és országos ismertség)
 - Szórólapok, kiadványok, ismertető füzetek
 - Honlap
 - Városi és városkörnyéki eligazító-táblák kihelyezése

II.4. A közsféra és a magánsféra együttműködése a fejlesztési stratégia koncepció megvalósítása érdekében

A stratégia céljai akkor érvényesülnek, ha azok a helyi társadalom érdekeivel megegyeznek. Ez akkor valósul meg, ha utóbbi érdekek megjelennek a programok előkészítése és végrehajtása során. Feladat ennek megszervezése, együttműködés kialakítása, ehhez különféle technikák kidolgozása, megvalósítása, az önkormányzatok, gazdasági szereplők, civil szervezetek és a lakosság együttműködésének elősegítése.

A közsféra alatt az önkormányzati döntéshozó sféra értendő; a magánsféra alatt pedig egy ettől jellemzően elkülönülő, a (helyi) politikától mentes (!) civil sféra. Előrelépés, hogy az IVS készítésekor elkezdődött a fejlesztésben érdekelt civil sféra részvétele a tervezésben (sikeresen megrendezett fórumokkal).

Az intézkedéssel elérendő cél az, hogy a közsféra és a magánsféra elkülönülése oldódjon, a kistérségi identitás erősödjön.

- A helyi társadalom véleményének kikérésével elfogadott stratégiai program mentén, a végrehajtás során a helyi társadalom képviselőinek érdemi bevonására, véleménycserére, az elért eredményekről rendszeres tájékoztatásra, ehhez új technikák (pl. Internet WEB oldalon) kidolgozására van szükség.
- Többek között ez is a létrehozandó város-fejlesztési társaság szervezési feladata lehet.
- Fórumok folyamatos szervezése

III. A város értékeinek megőrzése, védelme

III.1 Táj- és természeti értékek védelme és azok kímélő hasznosítása

Sárbogárd számos természeti értékkel rendelkezik, melyek valamilyen nemzetközi vagy országos oltalom alatt álló vizes élőhelyhez kapcsolódnak a Sárvíz völgyében. A természeti értékekhez alkalmazkodó (a Nemzeti Parkkal összhangban lévő) vízgazdálkodás, területgazdálkodás, mezőgazdasági művelés jelentősen hozzájárulhat a város határában lévő értékek megőrzéséhez, illetve az ehhez alkalmazkodó turisztikai fejlesztések révén azok megismeréséhez.

III.1.1 Természeti környezet megújítása

- Vizes élőhely rekonstrukció: A Sárvíz menti értékes és – nemzetközileg és országosan – is védett vizes élőhelyek fenntartása, vizes élőhelyek területarányának növelése.
- Visszagyepesítés: A fokozottan védett területek közelében, a pufferterületeken, a természetvédelmi használathoz illeszkedő területhasználati mód, szántóterületek gyepesítése az alacsonyabb aranykorona értékű területeken.

- Ritka fajok visszatelepítése: Fajvédelmi programok keretében a területen honos, visszaszorult populációjú, eltűnt élővilág újbóli elterjedésének segítése.
- Erdősítés, erdősávok létesítése
 - lakó és gazdasági területek között
 - nagy mezőgazdasági területeken mezővédő erdősávok
 - az alacsonyabb aranykorona értékű területeken

a. Vízfolyás (Nádor-csatorna, Sárvíz csatorna, Keleti-csatorna, Malom csatorna) megtisztítása

III.1.2 Vízgazdálkodás (természetközponitú) újragondolása

- Meglévő vízelvezető rendszerek, halastó-rendszer természetvédelmi és turisztikai szempontú értékelése
- A vízelvezető árkok, csatornák, holtágak medrének, partjának, természetközeli szemléletű gondozása, tisztítása
- Egyes tavaknak rekreációs célú fejlesztése
- Kerékpárút nyomvonalának kijelölése a gátrendszeren

III.2. Kulturális és építészeti értékek megőrzése

- Épített örökség védelme (kastélyok, kúriák, tájházak, zsinagóga)
- A város kulturális életének támogatása (vegyeskar, moderntánc csoport, diákszínjátás, amatőr képzőművészek)

IV. Sárbogárd térségben betöltött szerepének növelése

IV.1. Közösségi terek kialakítása

Településközpont és alközpontok fejlesztése

IV.2. Kistérségi központ erősítése, városi területen túlmutató intézményi és gazdasági funkciók telepítése (okmányiroda fejlesztése, bírósági épület felújítása, középfokú oktatás színvonalának emelése)

IV.3.. Natúrpark létrehozása Sárvíz menti települések bevonásával

Az ország jellegzetes természeti, tájképi és kultúrtörténeti értékekben gazdag, a természetben történő aktív kikapcsolódás, felüdülés, gyógyulás, fenntartható turizmus és a természetvédelmi oktatás, nevelés, ismeretterjesztés továbbá a természetkímélő gazdálkodás megvalósítását szolgáló nagyobb kiterjedésű terület. A nemzeti parkokkal ellentétben a feladatok ellátása a natúrparkok esetében jelenleg a helyi szereplőkre hárul. A natúrpark név használata az adott terület számára semmiféle építési vagy egyéb korlátozással nem jár, ugyanakkor egy ilyen, a szakminiszter által adományozott minősítés mindenképpen hasznos a térség számára.

Fentebb sorolt fejlesztési irányokat szükséges az egyes városrészek szintjéhez rendelni, hogy a 7-8 éves tematikus célok is a városrészekre kitűzött területi célok egymással szoros kölcsönhatást érjenek el a megvalósuló fejlesztések révén. Láthatóan az egyes városrészek fejlesztési elképzelései eltérő fejlődési pályát írhatnak le, hiszen más és más igénnyel bírnak ezen településszerkezet mentén. Az egyes városrészek társadalmi-gazdasági tényezői is befolyással bírnak az adott területen elérni kívánt célokra.

3.4 A 2007-2013 SORÁN FEJLESZTENI KÍVÁNT AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE

Az akcióterületek elhelyezkedését a 3. és 4. melléklet tartalmazza.

SÁRBOGÁRD INDIKATÍV AKCIÓTERÜLETEK

▪ SÁRBOGÁRD KÖZPONTI AKCIÓTERÜLET

Kistérségi, városi központ erősítése, közösségi terület megteremtése:

- Önkormányzat épületének átalakítása funkcióbővítéssel
- Művelődési ház áthelyezése;
- Kereskedelmi, szolgáltató funkció bővítése a területen;
- Színvonalas közösségi terület kialakítása;
- Új parkoló-területek kialakítása;
- Helyi és térségi identitástudat erősítése;
- Városi tér kialakítása;
- Városkép megújítása;
- Hősök tere zöldfelületének felújítása.

▪ SÁRBOGÁRD KÖZPONTI AKCIÓTERÜLET TAVLATI BŐVÍTÉSE

63. sz. főút melletti területek fejlesztése, helyi kereskedők erősítése:

- Kereskedelmi, szolgáltató funkció bővítése a területen;
- Helyi kereskedők támogatása;
- Színvonalas közösségi terület kialakítása;
- A területen található egyházak fejlesztései;
- Volt HEMO hasznosítása;
- Városkép megújítása (homlokzatrekonstrukció);
- 63. sz. főút mellett zöldfelület fejlesztése.

▪ SÁRBOGÁRD TURIZMUSFEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLET

Strandterület és ahhoz kapcsolódó turisztikai fejlesztések.

- Turisztikai paletta szélesítése;
- Városi ellátottság növelése;
- Kereskedelmi, szolgáltató funkció bővítése a területen;
- Színvonalas közösségi terület kialakítása;
- Városkép megújítása;
- Ifjúság park megújítása;
- Új, intenzív zöldfelület létrehozása.

▪ SÁRSZENTMIKLÓS ALKÖZPONT AKCIÓTERÜLET

Városi alközpont létrehozása, helyi identitástudat erősítése:

- Kereskedelmi, szolgáltató funkció bővítése a területen;
- Színvonalas közösségi terület kialakítása;
- Átmenő forgalom sebességének csillapítása;
- Helyi identitástudat erősítése;

- Városi tér kialakítása;
 - Városkép megújítása;
 - Helyi zöldterületek fejlesztése.
- **SÁRSZENMIKLÓS GAZDASÁGFEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLET**
63. sz. főút átmenő forgalmának kihasználása, kereskedelem és szolgáltatás fejlesztése:
- Kereskedelmi, szolgáltató funkció bővítése a területen;
 - Átmenő forgalomból származó előnyök kihasználása;
 - Déli kereskedelmi, gazdasági városkapu létrehozása.
- **ALSÓTÖBÖRZSÖK ALKÖZPONT AKCIÓTERÜLET**
Városi alközpont létrehozása, helyi identitástudat erősítése.
- Kereskedelmi, szolgáltató funkció bővítése a területen;
 - Szívonallas közösségi terület kialakítása;
 - Helyi identitástudat erősítése;
 - Városi tér kialakítása;
 - Városkép megújítása;
 - Helyi zöldterületek fejlesztése.
- **ALSÓTÖBÖRZSÖK GAZDASÁGFEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLET**
A Honvédségi területek gazdasági, kereskedelmi, logisztikai hasznosítása:
- Kereskedelmi, szolgáltató funkció bővítése a területen;
 - Nyugati kereskedelmi, gazdasági terület létrehozása.
- **GAZDASÁGI TERÜLET INKUBÁTORHÁZ AKCIÓTERÜLET**
Gazdasági szereplők megtelepedésének elősegítése:
- Kereskedelmi, szolgáltató funkció bővítése a területen;
 - Nagy gazdasági vállalkozások letelepedésének támogatása;
 - Átmenő forgalomból származó előnyök kihasználása;
 - Járulékos zöldfelületi fejlesztések;
 - Keleti kereskedelmi, gazdasági városkapu létrehozása.
- **GAZDASÁGI TERÜLET AKCIÓTERÜLET**
Gazdasági szereplők megtelepedésének elősegítése:
- Kereskedelmi, szolgáltató funkció bővítése a területen;
 - Nagy gazdasági vállalkozások letelepedésének támogatása;
 - Átmenő forgalomból származó előnyök kihasználása;
 - Meglévő, kiépült infrastruktúra felhasználása;
 - Járulékos zöldfelületi fejlesztések;
 - Északi kereskedelmi, gazdasági városkapu létrehozása.
- **PUSZTAEGRES TURIZMUSFEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLET**
- **NAGYHÖRCSÖK TURIZMUSFEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLET**
- **SÁRHATVAN TURIZMUSFEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLET**
- **ÖRSPUSZTA TURIZMUSFEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLET**
- **SÁRVÍZ TURIZMUSFEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLET**

Sárvíz természeti értékeinek a kihasználása.

- Turisztikai paletta szélesítése;
- Természeti értékek feltárása;
- Helyi identitástudat erősítése;
- Színvonalas közösségi terület kialakítása;
- Településkép megújítása;
- Közös projekt a Sárvíz Kistérséggel;
- Új, intenzív zöldfelület létrehozása.

▪ **VÁROSKÖRNYÉKI TERÜLETEK KÖZMŰFEJLESZTÉSE**

Városkörnyéki lakóterületek közműellátásának javítása

- Közmű szolgáltatások minőségének a javítása;
- A városkörnyéki lakóterületek teljes közművesítettséggel való ellátása;
- Közműellátás alternatív megoldásainak a feltárása;
- Nem portalanított utak szilárd burkolattal való ellátása;
- Lakókörnyezeti fejlesztések-

Konzultációs anyag, összefoglaló